

ISTORIOGRAFIE

O comoară a muzicologiei românești ce-și așteaptă valorificarea Fondul *George Breazu* din cadrul bibliotecii Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor (III)

Vasile Vasile

Materialelor menționate se adaugă cele **17.000 de fișe necatalogate** (doar la o mică parte – cea cuprinzând colinde și date despre colinde – le-am dat cote care să ajute la identificarea documentului original), înscrise la 15 aprilie 1971, doar cu acest titlu, într-un al catalog – *Registru manuscrise - III – U. C. M. R.*, depozitat în fondul *George Breazu*, toate fișele având același număr - 344. Ele oglindesc calitățile omului de știință: impecabilă redare a conținutului și ordonarea lui, o caligrafie inimitabilă, o concizie și o precizie de excepție; o parte dintre ele sunt scrise cu mai multe culori, autorul lor având în vedere încadrarea lor în diferite tematici și probabil pentru realizarea unui studiu asupra colindei. Nimeni până acum nu a semnalat prezența acestor fișe, **o adevărată zestre muzicologică și etnomuzicologică**, atenția fiindu-mi atrasă de **câteva sute de colinde**. Fișelor cuprinzând asemenea piese le-am dat numere de identificare, le-am scanat și le-am grupat în antologia pregătită pentru tipar, sperând să devină una dintre cele mai ample și reprezentative antologii de acest gen (cuprinzând nu numai textele ci și melodiile lor precum și sursele – cele mai multe primare), precedată de un studiu asupra obârșiei, evoluției, metamorfozărilor și marilor colecții și alcătuitoarelor lor⁴⁷. Operația s-a dovedit foarte migăloasă, dar s-a bucurat de aprobarea președintelui Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor – Adrian Iorgulescu - și a vicepreședintelui – Ulp

Vlad și apoi de răbdarea și înțelegerea bibliotecarilor, Elena Apostol și Eric Schlessinger și mai ales a gestionării fondului – Eugenia Câlția, entuziasmată de inițiativa scoaterii în lumină a prețiosului tezaur cultural.

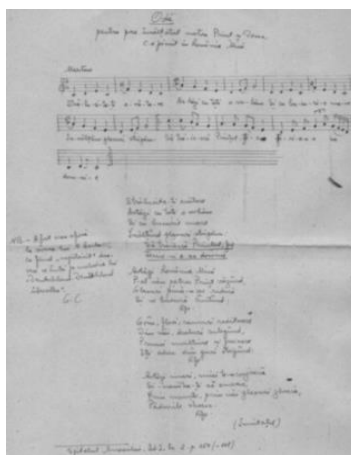
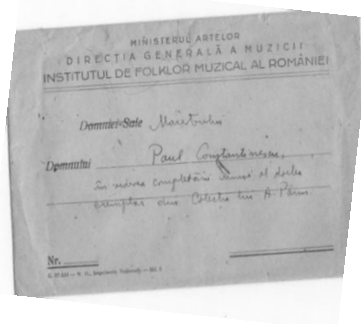

Cărturarul în sihăstria cărților sale

Despre o parte a acestui imens fond cărturăresc au știut doar cei care au contribuit la valorificarea lui parțială (studii, articole, recenzii, referate ș. a., ce au văzut lumina tiparului post-mortem, grupând materiale risipite în diverse publicații, unele păstrate în manuscrise) și au făcut trimeri la el, în forme diferite, în primul rând **alcătuiitorii celor șase volume** de *Pagini din istoria muzicii românești*: Vasile Tomescu⁴⁸, Gheorghe Firca – 1970⁴⁹, 1974⁵⁰, 1977⁵¹, Gheorghe Ciobanu⁵², Vasile Vasile⁵³ și Titus Moiescu - îngrijitorul celor trei volume de corespondență⁵⁴ și a volumului D. G. Kiriac⁵⁵, fiecare limitându-se la profilul tematic al volumelor publicate. Unii dintre editorii volumelor amintite nu s-au limitat numai la prezentarea multilateralului autor, în prefețele celor șase volume (cele semnate de Vasile Tomescu, Gheorghe Firca și Gheorghe Ciobanu fiind prezentate în forme bilingve: română – franceză), ci au făcut **și referiri concrete și directe la fondul de carte și la însemnătatea lui pentru muzicologia noastră**. Ei au pledat pentru valorificarea prețiosului fond documentar al bibliotecii *Breazul* și invită la continuarea investigațiilor pentru prezentarea minei aurifere

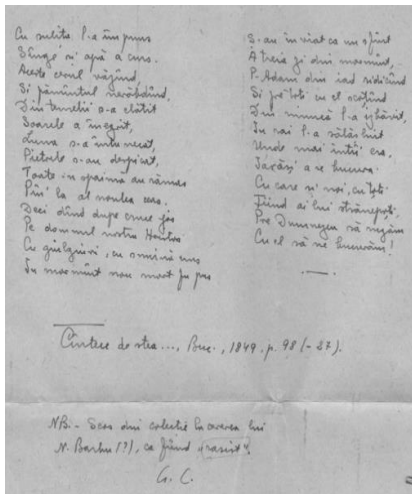
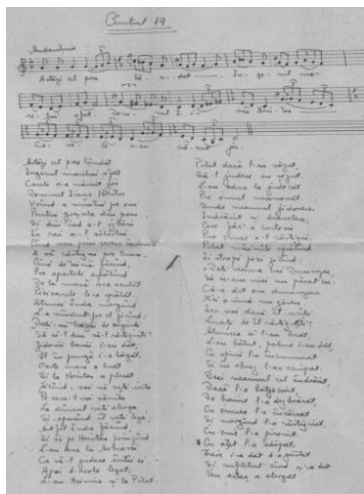
rezultată din truda, migala, eforturile, acribia prețuirea, abnegația exemplară a unuia dintre cei mai autentici cărturari români.

Cel care a cunoscut în detalii conținutul celor 17 registre în care sunt inventariate materialele fondului pare a fi **Gheorghe Ciobanu**, probabil solicitat de Doamna Breazul, pentru a-i oferi detalii mai ales despre manuscrisele psaltice, care sunt însoțite de unele însemnări ale reputatului bizantinolog. Este posibil ca Gheorghe Ciobanu să-i fi furnizat lui Paul Constantinescu, transcrieri în notație guidonică și informații despre unele lucrări, sau piese ale lui Anton Pann, necesare compozitorului pentru opera *O noapte furtunoasă*. O dovedește plicul în care i-a trimis câteva piese - plic necatalogat - existând posibilitatea să provină din fondul Paul Constantinescu, aflat în aceeași bibliotecă a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din București. *Oda pentru prea înălțatul nostru Prinț și Domn c-a primit în România Mică*, a fost eliminată din culegerea alcătuită de Gh. Ciobanu, la cererea lui N. Barbu, fiind considerată „nepotrivită deoarece se cântă pe melodia lui *Deutschland, Deutschland überalles*”.

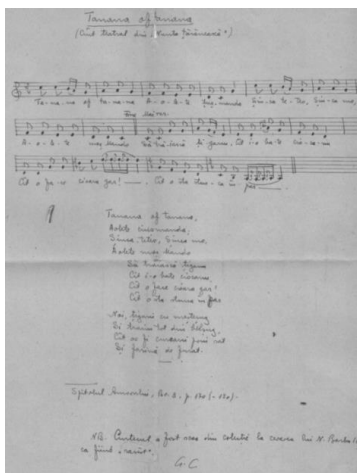

Plicul destinat lui Paul Constantinescu, Anton Pann – *Ođă pentru Prinț...* -
cu transcrierile unor piese din *Spitalul amorului*, 1850, br. 2, p. 154
ale lui Anton Pann

Alte două dintre piesele transcrise pe portative de Gheorghe Ciobanu fuseseră eliminate din colecția realizată de bizantinolog, fiind considerate de cenzură, sau de referent „rasiste”: Cântul 19 - *Astăzi Cel prea lăudat* și cântul teatral din *Nunta țărănească – Tanana, of tanana*.

Fișă autografă a lui Gheorghe Ciobanu, cu transcrierea pe portative a după notația psaltică a colindei *Astăzi Cel prea lăudat* din broșura lui Anton Pann – *Cântece de stea*, 1849

Cântul teatral din *Nunta țărănească – Tanana, of tanana – Spitalul amorului*,
1852, br. 3, p. 170

Ca unul care i-a fost foarte apropiat sufletește și i-a preluat și continuat unele proiecte, Gheorghe Ciobanu ne-a lăsat și un portret al omului George Breazu, realizat în luna mai 1970: „Era un om de suflet, afabil, comunicativ în cercurile în care se simțea bine, dar reținut în alte situații. Integru, calculat în tot ce făcea, era totuși prompt în a replica și foarte tăios, chiar dur în riposte, ori de câte ori se simțea lezat. Mai mult decât orice însă, George Breazu era un pasionat pentru munca științifică. Acestea i-a dăruit el tot ce a avut și a putut: energie, timp, bani”⁵⁶.

Știu din discuțiile purtate cu eminentul bizantinolog și bizantinolog, Gheorghe Ciobanu, în locuința sa din strada *Liviu Rebreanu*, că profesorul său visa o enciclopedie privind **geneza muzicii românești**, subiect de mare complexitate și cu bătaie lungă, preluat de discipol și lăsat de acesta pe seama generațiilor viitoare, după realizarea de către amândoi a unor traiectorii generale. Îmi mărturisea adesea nemulțumirea pentru ritmul lent în care evolua dezvoltarea subiectului, printre jaloanele urmărite numărând-se volumele din seria *Izvoare ale muzicii românești*. Doamna Georgeta Breazu consacraseră un dosar special subiectului – *Geneza cântecului popular românesc* – tema fiind inclusă în programul Academiei Române, instituție care accepta în 1956, proiectul ce-și formula ca principal obiectiv studierea folclorului românesc. Se elaborează un plan de cercetare, cu ședințe lunare la București și Cluj. Se prefigurează finalizarea unei istorii a muzicii românești. În 1958 tema trece la Institutul de Arheologie, proiectându-se chiar editarea unor volume, consacrate antichității, cu traduceri din texte din Xenofon, Platon, Plutarh, Virgiliu, Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Hrisostom, Clement Alexandrinul, Niceta de Remesiana și alții. Nu sunt ignorate considerațiile lui Walter Wiora, Curt Sachs, lucrările *Prolegomene la o preistorie muzicală a Europei* și *Către o preistorie a muzicii occidentale* – fiind reprezentate în traducere în limba română și în rezumat în două dosare: *Doc. 433* și *Doc. 434*.

Într-un curs de istoria muzicii românești din 21 noiembrie 1957, stenografiat de Ioana Ștefănescu, George Breazu precizează prioritatea elementelor pentatonice în colinde, când luam o colindă și o analizăm în genere, cu metrica hexa și

octosilabică, cu silabele de adăogire. Apoi vine și muzica la rând. Dar nu versul este acela care organiza exprimarea muzicală. Prioritatea o are factorul muzical. „Dacă din manifestarea practică a poporului au dispărut aceste picioare metrice (cu referire expresă la anapest), ele au rămas foarte frecvente în muzica noastră populară și din acest amestec de picioare binare și ternare au luat naștere acele faimoase măsuri eterogene 5/8 din peonii din poezia antică, 7/8 epitritul și multe alte împerecheri extrem de interesante”⁵⁷.

Ciobanu este unul dintre puținii care și-a îndeplinit obligația stabilită de Uniunea Compozitorilor de a valorifica prin tipar moștenirea brezistă, prezentându-i activitatea etnomuzicologică a profesorului său, la care mă voi referi în alte pagini. Anticipând, pot să atrag luarea aminte asupra faptului că discipolul va traduce în fapte proiectele dascălului – realizarea unor antologii ale izvoarelor muzicii românești. Mi-a vorbit cu multă satisfacție despre această realizare și de continuarea căutărilor dascălului privind geneza muzicii românești.

Amplul studiu, inserat în două numere ale revistei *Muzica*, consacrat muzicologului George Breazul, de către unul dintre eminenții lui continuatori, **Vasile Tomescu**⁵⁸, pare a fi printre cele dintâi materiale ce fac trimitere și integrează elemente din biblioteca eminentului muzicolog. Expunând opt fișe reprezentative din arhiva lui George Breazul, muzicologul evidențiază faptul că fondul de fișe „prezintă o dublă valoare: intrinsecă - de tezaur, de izvoare privind muzica pe teritoriul românesc - și alta metodologică, întruchipare plină de răsunet pedagogic a unei metode științifice de studiu și de constituire a sistemului muzicologic național”⁵⁹. Fișele în discuție sunt rezultate „dintr-o profundă cunoaștere a acestor probleme, adevăruri fundamentale, exprimate lapidar și cu o documentare incontestabilă, puncte de reper în cercetarea actuală în acest domeniu”⁶⁰.

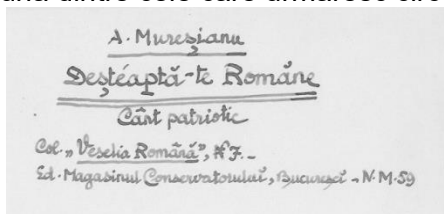
În urmă cu o jumătate de secol Vasile Tomescu formula dezideratul continuării investigării trecutului muzical al culturii românești pe baza materialelor adunate de mentorul său: „Fondul de fișe George Breazul reprezintă **sinteza unei profesii de credință, a unui sistem pedagogic, a unei metode de cercetare**, a unei convingeri în originalitatea și perspectivele culturii muzicale naționale, **un mijloc și un**

îndemn pentru ca muzicologia noastră de astăzi să realizeze lucrările sale capitale de cuprindere și demonstrare a trăsăturilor estetice și de structură, proprii artei muzicale naționale”⁶¹.

Cataloagele lucrărilor muzicale datorate Clemansei Liliana Firca⁶² și lui Mihai Popescu⁶³ au și ele în vedere și anumite partituri aflate în fondul *George Breazul*. Constantin Secară a încercat o primă prezentare a manuscriselor psaltice din fond, neincluzând însă toate documentele în această notație; cele în notație guidonică neintrând în sfera subiectului⁶⁴.

Presupunând că nu voi fi acuzat de un atentat la modestie, mă pot considera următorul beneficiar al bogatului, valorosului și diversului fond aurifer brezist și acest statut mi-a impus prezentarea lui la limita îngăduită de un asemenea studiu, găzduit cu generozitate de revista *Muzica*, cea care a făcut loc și altor materiale închinat aceleiași cititor de cultură românească, în 1994⁶⁵, 2010⁶⁶, 2012⁶⁷, 2018⁶⁸. Din păcate, nu mi-a folosit la vreme decât pentru anumite confirmări ale unor aspecte detaliate în cele două lucrări, ce erau elaborate la timpul când am descoperit fondul *George Breazul: Evoluția conceptului de educația muzicală din țara noastră* – lucrare de doctorat în Pedagogie⁶⁹ - și evoluția imnului național *Deșteaptă-te, române*⁷⁰. Majoritatea materialelor consultate de mine în cele mai diverse biblioteci din țară, din București (Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională, Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Sfântului Sinod, Biblioteca Universității Naționale de Muzică, Arhivele Statului) Iași (Biblioteca Centrală Universitară *Mihai Eminescu*, Biblioteca Județeană, *Gheorghe Asachi*, Biblioteca Conservatorului *George Enescu*, Arhivele Statului, muzeul *Vasile Alecsandri*), Cluj – Napoca (Filiala Bibliotecii Academiei Române, Biblioteca Conservatorului *Gheorghe Dima*), Brașov (Biblioteca *ASTRA*), Piatra Neamț (Biblioteca *G. T. Kirileanu* – fostul bibliotecar al Curții regale), Sibiu, Timișoara, Craiova, Alba Iulia, Chișinău etc. se găseau toate, adunate la un loc, în acest fond, grupate în dosarele intitulate *Educație muzicală* și *Deșteaptă-te, române*. Din nefericire, George Breazul a fost nevoit să se rezume doar la o prezentare sumară a vastului subiect – istoricul a ceea ce va deveni în vremurile noastre imnul național al României⁷¹.

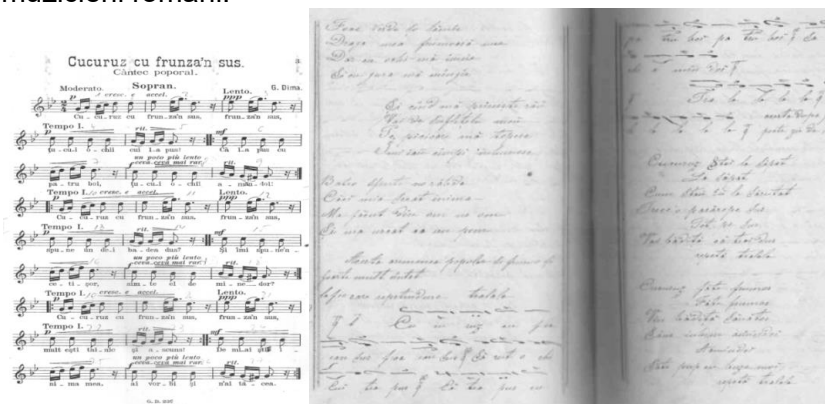
Interesul lui pentru istoricul actualului imn național este ilustrat de numeroasele fișe ale acestei teme, dintre ele detașându-se una dintre cele care urmăresc circulația melodiei.

Din nefericire, **numărul celor care s-au apropiat de imensul fond documentar este foarte redus.** Nici lucrarea de doctorat consacrată personalității lui George Breazul a lui Petre Brâncuși⁷² nu dovedește cunoașterea, măcar superficială a acestui important fond, deoarece citează nici-unul din materialele bogatului fond ce ilustrează concepția educațională a lui George Breazul, limitându-se doar la enumerarea titlurilor unora dintre publicațiile bibliotecii ilustrului PROFESOR, fără nici-o precizare de identificare a acestora (manuscrisele citate sunt trecute la „cărți rare”, deși organizatoarea fondului le-a înregistrat într-un alt catalog - cum se poate vedea). E greu de acceptat faptul că autorul lucrării de doctorat ar fi văzut manuscrisul lui Pană Brăneanu, în notație psaltică și citat fără nici-un reper de identificare în masivul fond de documente înregistrate în cataloage, ori *Catavasierul bisericesc*, fără notație, din secolul al XVIII – lea, sau cele două lucrări tipărite - nu scrise - de episcopul Filoteiu al Buzăului: *Slujba sfințirii bisericii* – 1853 și *Anastasimatar bisericesc* - 1856. O fi văzut președintele comunist al breslei muzicienilor măcar coperițele cărților lui Theodor Fokaeos, în limba greacă ecleziastică și în notație psaltică: *Irmologhionul calofonicon* – 1835, *Anastasimatarul argon și sintomon* – 1847, *Pandora* – 1843 – 1846, *Evterpi* – 1830 etc., sau *D. Ioannis Chrysostomi* - cu numele stălcit de autor – Chisostomul, care, scris corect, este același cu următorul citat de listă: Gură de Aur - (...) *opera ...in quinque tomos digesta* - 1549? Cele două titluri ale lui Anton Pann – *Cântece de stea* – 1848 și *Cântece de stea* – 1848, de pe următoarea pagină a catalogului de cărți rare din biblioteca lui George Breazul, citata de Brâncuși, sunt ale aceleleași lucrări, nevăzută de autorul tezei de doctorat, fiind în scriere chirilică și exemplele ar putea continua. S-ar putea ca o parte a

acestor observații să se găsească în plicul închis înmănat după susținerea doctoratului de către Sigismund Toduță, amintit de Octavian Lazăr Cosma în memoriile sale.

Obligația de a reveni asupra materialelor consacrate imnului național m-a ajutat să găsesc explicația prezenței în dosarul respectiv a *Imnului Israelului*, ceea ce atunci când am luat cunoștință de dosarele tematice nu știam. Astăzi știu datorită acestor materiale documentare ale cercetătorului: statul Israel este reprezentat muzical prin melodia populară *Cucuruz cu frunza-n sus*, care a circulat în mai multe variante, prelucrate de Gheorghe Dima, Guilelm Șorban și Timotei Popovici (în culegerea sa poartă titlul *Luncile s-au deșteptat*) și de alți muzicieni români.

Cucuruz cu frunza-n sus - Dima și din Ms. 4700 din fondul Breazul
melodie devenită *Imnului Israelului*

Nu am știut de existența unei grupări pe criterii tematice a materialelor care au alcătuit volumul VI din *Pagini din istoria muzicii românești*, în care am adunat texte referitoare la educația muzicală, muzica bisericească, muzica în Basarabia și Bucovina, adunate după extinse cercetări în alte biblioteci, amintite⁷³.

Ordonând materialele fondului *George Breazul*, pe criteriul cronologic, combinat cu cel tematic am ajuns la forma prezentată în continuare, dominată de apartenența tematică, rezultând amintita **presupusă coloană vertebrală tematică** ce poate ajuta la sistematizarea lor: istoria culturii universale, istoria culturii românești, bizantinologie și istoria muzicii

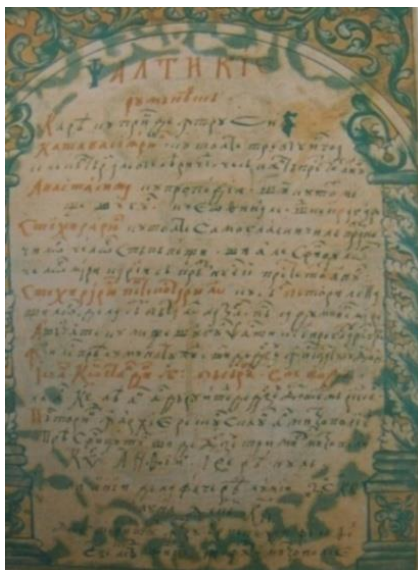
bisericești, etnomuzicologie – centrată pe activitatea *Arhivei fonogramice* - muzicologie și critică muzicală, având în centru activitatea interpretativă și creatoare de excepție desfășurată în țară de George Enescu, educația muzicală, concretizată în programe, manuale și culegeri de cântece pentru școlari, dar și articole și studii în care pledează pentru o educație artistică bazată pe necesitățile sufletești ale „puilor de români”, pe dezvoltarea spiritului patriotic și creator al copiilor.

Pentru unele dintre materialele privind istoria culturii universale am făcut deja anumite trimeri ce vor fi completate în paginile închinată activității etnomuzicologice și muzicologice, reflectând deschiderea cercetătorului spre universalitatea muzicală – pe de o parte – și spre abordări europene – de cealaltă parte.

Cel dintâi beneficiar și valorificator al uriașului fond documentar a fost însuși George Breazu, care a reușit să integreze o parte a acestui valoros material în marea sa sinteză – *Patrium Carmen*⁷⁴ – în cartea consacrată circulației creației lui Mozart în țara noastră⁷⁵, în colecția de *Colinde*⁷⁶, în articolele⁷⁷ și în studiul consacrat colindei⁷⁸, dar și în numeroasele studii adunate postum în cele șase volume de *Pagini din istoria muzicii românești* amintite, în monografiile lui Gavril Musicescu și D. G. Kiriac – ambele menționate mai sus - dar au rămas spre a fi valorificate mii, zeci de mii de materiale găzduite de acest fond de aur al muzicologiei românești, partituri, articole, documente importante, doar unele ajungând în materialele citate. Parcurgerea fondului în discuție ajută la identificarea multor date inedite despre Musicescu și Kiriac, cel din urmă prezentat sub mai multe nume: Dem Georgescu, Dumitru Georgescu Kiriac, prezent în fondul muzicologic cu foarte multe fotografii și cu materiale documentare, cronici și partituri. Activitatea ilustrului dirijor și compozitor face obiectul mai multor materiale documentare: *D. G. Kiriac și rolul operei sale în mișcarea corală Doc.* – 405, *D. G. Kiriac pedagogul* – 407, *D. G. Kiriac fondatorul societății corale Carmen* – 408 – 409, *Societatea corală Carmen și concertele sale* etc. Mulți dintre colegii lui au apelat la materiale din biblioteca sa, așa cum o arată scrisoarea pe care i-o adresează Ion Popescu – Pasărea la 18 ianuarie 1933, cerând lucrările muzicologilor francezi autori de lucrări despre notația

muzicală bizantină: „am nevoie de Rebours și Thibaut; ce zici, mi le poți împrumuta?”⁷⁹

Breazul nu trece indiferent pe lângă *Psaltichia rumânească* a lui **Filothei sin Agăi Jipei** – Ms. 61 din fondul *Bibliotecii Academiei Române* - rezervându-i o prezentare succintă în *Patrium Carmen*, punctând importanța „aceștii vlaho – musichii”.

Coperta *Psaltichiei rumânești* de Filothei sin Agăi Jipei

Documentele avute la îndemână pregătesc terenul pentru studierea acelor „elemente ce au putut trece din muzica bisericească în cântecul popular”⁸⁰.

Reiau doar ideea că Breazul nu se avântă spre manuscritele muzicale psaltice din Moldova, dar preia din constatările unor cercetători avizați ai domeniului cum ar fi Gavriil Galinescu, autor al mai multor liturghii corale pentru voci egale, păstrate încă în manuscritele pe care am fost nevoit să la predau Arhivelor Statului de la Piatra Neamț și pe care le-am prezentat detaliat în monografia amintită dedicată muzicianului moldovean - sau Constantin Erbiceanu.

Nu e atras de documentele putnene, câte se știau la timpul său, dar integrează în demersurile sale scrisoarea domnitorului moldovean, Alexandru Lăpușneanu, ce confirmă

existența în „Țara de Sus” a unei puternice școli de cântăreți. Unele manuscrise ar trebui căutate cu multă atenție în registrele cu partituri (repetându-se câteva sute de numere) și necesită reasezări adecvate conținutului lor, aspect semnalat și de Constantin Secară care găsește că unul dintre cele patru fascicule IX – 4796 – continuă cântările din manuscrisul cu cota IX – 4628, unde sunt legate și trei foi volante ce nu au legătură cu antologia. Ms. IX – 4628 „face corp comun cu Ms. 4796⁸¹”, copiat de Petre Chirculescu, cântăreț la Colțea și Biserica Albă. În realitate, sunt trei fascicule ale aceluiași manuscris al lui Chirculescu, ordonat astfel, după cântările caligrafiate: fascicula I: Ms. 4796 (ff. 1 – 6) – după numerotarea Georgetei Breazul 12 – 13 și 8 – 11); fascicula: II Ms. 4628 (ff. 7 – 18); fascicula III: Ms. 4796 (ff. 19 – 21) – după numerotarea Georgetei Breazul 5 – 7. Fascicula a IV – a este dintr-un alt manuscris, neterminat – *Irmoase* - fără text (ff. 1 – 4). Celelalte file sunt foi volante – cum le consideră Georgeta Breazul, cuprinzând cântări ce nu au nici-o legătură cu cele din fasciculele detaliate: polihronionul pentru starețul mănăstirii Cernica – f. 14, cântarea *Mâncare adâncă era* – f. 15, *Heruvic* – f. 16.

În fondul gestionat în prezent de biblioteca Uniunii Compozitorilor am găsit și un polihronion închinat domnitorului Alexandru Ghica - Ms. 4637 –

*Mulți ani... pentru Domnul Alexandru D. Ghica –
Ms. 4637 din fondul George Breazul*

o creație total necunoscută a diaconului Episcopiei Buzăului, Iosif Naniescu, recent trecut în rândul sfinților români de către Biserica Ortodoxă Română, cântare encomiastică ce lărgeste spațiul creației laice în notație psaltică, în limba română. Este vorba despre o creație adresată primului domnitor regulamentar al Țării Românești

Bogatului fond de manuscrise psaltice care au aparținut lui Breazul se **adaugă extrasele, copiile, fotocopiile și fișele** consacrate domeniului, la loc de cinste urmând a fi citat **Ms. 3244** din fondul Bibliotecii Academiei Române.

Fotocopie după „Câteva irmoase ce să cântă după masă”,
din Ms. 3244 B. A. R.

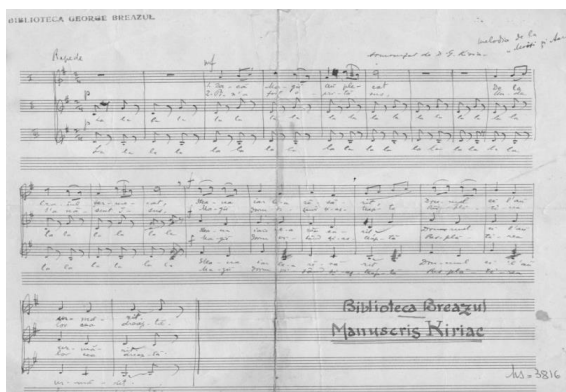
Am arătat deja că **biblioteca lui Breazul posedă aproape toate cărțile tipărite de Macarie Anton Pann și Suceveanu**, unele fiind chiar în mai multe exemplare.

Fișă alcătuită și scrisă de George Breazul, despre Anton Pann:
traseul activității muzicianului

Explicația prezenței aceluiași material în mai multe exemplare trebuie căutată în faptul că multe dintre cărțile cu semiografie psaltică, dar și dintre cele cu notație guidonică, erau dăruite cărturarului de către cei ce știau prețul pus de cercetător pe astfel de „valori”.

Alături de aceste elemente de referință ale creației lui Anton Pann reprezentată în fondul aurifer George Breazu, evident într-un alt registru – Ms. IX - 3816 – am găsit manuscrisul lui D. G. Kiriac cuprinzând prelucrarea corală a cântecului de stea din culegerea finului Pepelei, cu noul text: *Dacă magii au plecat:*

Prelucrarea corală a lui D. G. Kiriac după melodia din culegerea lui Anton Pann, din 1848

Pentru a completa lista cărților de muzică religioasă, ajunse în fondul *Brezul* trebuie amintită una dintre vechile tipărituri românești care face referiri la „meșteșugul cântărilor la cei vechi” cea cu care se deschide celebra predoslovie a episcopului Chesarie al Râmnicului.

În pofida faptului că avea în propria bibliotecă celebra predoslovie, posesorul bibliotecii și-a făcut și un extras cu caligrafia sa exemplară.

Predosloviea lui Chesarie, referitoare la „meșteșugul cântărilor”

Fișa lui Brezul - nr. 1959

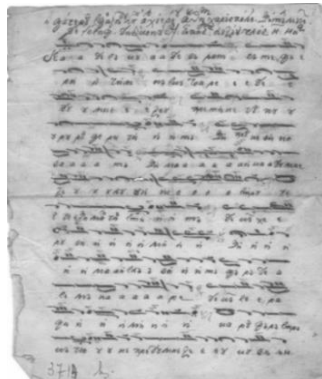
Grație grijii lui George Brezul au fost conservate pagini memorabile de cântări psaltice, la loc de cinste așezându-se cele scrise de mitropolitul sanctificat recent de Biserica Ortodoxă Română și pe care l-am prezentat și în calitate de

exponent de marcă al muzicii bisericești din deceniile de mijloc al secolului al XIX – lea – Iosif Naniescu⁸² (I: 3032, IV: 2479 etc.)

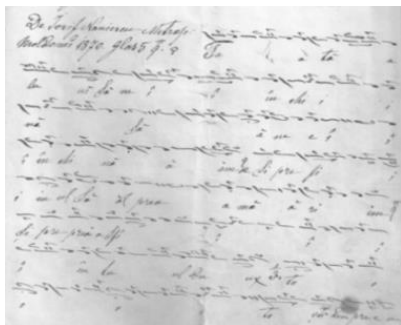
Reamintesc faptul că printr-o filă disarată, datorită de arhiereul moldovean, lui Gavriil Musicescu, s-a putut reconstitui una din „vârstele” actualului nostru imn național – cea purtând textul lui Grigore Alexandrescu – *Din sânul maicii mele* - aspect detaliat în recenta lucrare achiziționată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor⁸³. Alte creații ale psaltului descins din școala de psaltichie de la Buzău, prezentate pe file disarate, au fost „achiziționate” de Breazul, printre ele urmând a fi studiate creații necunoscute ale psaltului: *Văzut-am lumina...*- ultima cântare a Liturghiei sau axionul duminical...și *Tatălui să ne închinăm*.

Văzut-am lumina..., ultima cântare a Liturghiei „compusă și scrisă de Iosif, mitrop. Moldovei, 1852” – Ms. 4637 din fondul *George Breazu* l

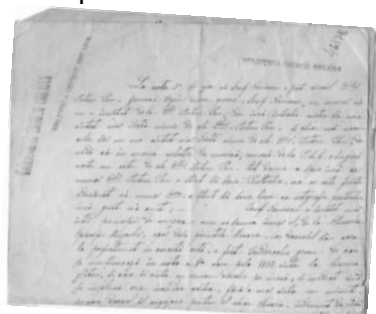

Ms. 3714 Breazul cuprinzând axionul „facerea Sf. Arhiereu Antim Hârîopol, pe mai mic, de Iosif Ierod. Ep. Buzău”

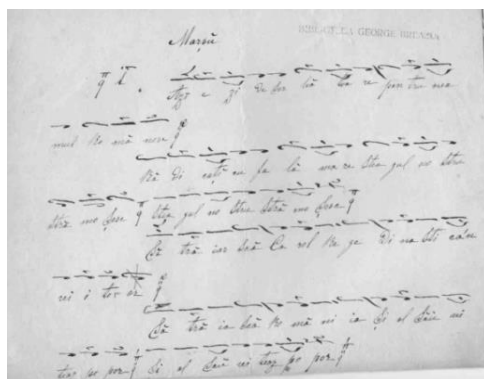
Creatie necunoscută a lui Naniescu – Ms. 4659

Ms. 4637b ne furnizează unele detalii prețioase privind personalitatea psaltului Iosif Naniescu, consolidând ipoteza existenței unei școli de psaltichie la Buzău:

Ms. 4637b – date despre psaltul Iosif Naniescu

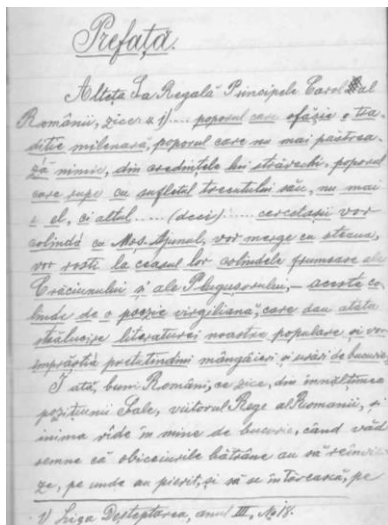
Utilizată nu numai în creații de cult, notația bizantină a fost convertită și pentru o creație omagială pentru regele Carol I. Am găsit unul dintre primele marșuri închinat primului rege al Principatelor Române– Carol I, cu o melodică necunoscută astăzi și notată cu semne psaltice: *Ridicați cu fală mare/ Steagul nostru strămoșesc, / Să trăiască Carol Rege, Dinastia-n viitor!”*

Marș închinat regelui Carol I

Pe lângă caracterul omagial al piesei trebuie remarcată motivarea unor astfel de elogii, determinate de ceea ce consemnează autorul culegerii – *Cântece de stea culese* - Ștefan Bazilescu - în prefața Ms. IX - 4648, „Alteța Sa Regală, Principele Carol al României zice: «poporul care sfășie o tradiție milenară, poporul care nu mai păstrează nimic din credințele lui

străvechi, poporul care rupe cu sufletul său, nu mai e el, ci altul...»

Ms. IX - 4648 copiat de Ștefan Basilescu

Sfera largă de abordare a psalmului, care s-a bucurat de o circulație muzicală cu totul aparte, urmărită în serialul găzduit de revista *Muzica*⁸⁴ mi-a permis descoperirea în biblioteca savantului a însemnatelor și rarelor culegeri de creații culese de la evreii care nu s-a mai întors în patrie (zece volume), tipărite în Germania, de Zebi Idelsohn⁸⁵.

III. Gesänge für Festtage.

Vorbeter.

32.
bo-ruh üt-to ädö-nej ä-lö-hö-nu mäl-läh ho-ö-lom ä-sär gi-dö-šo-nu

bēmīšwōtow wēšiw-wo-nu lig-mōr üt hāhāl-lēl. hāl-lē-lu-joh

Gemeinde. Vorbeter. Gemeinde.

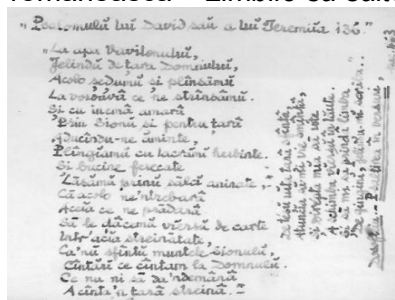

hāl-lē-lu-joh hā-lē-lu 'ah-dēj ä-dö-nej hāl-lē-lu-joh
hā-lē-lu üt šēm ä-dö-nej

Vorbeter. Gemeinde:

ji-bij šēm ä-dö-nej mō-bō-roh mē-ūt-to wā-ad 'ō-lom Hallelujah.
mimmizrah šūmās 'ad mō-bō-ō mō-hul-lol šēm ä-dö-nej

A. Z. Idelsohn – *Gesanger der Jemenischen Juden*, Leipzig, 1914, p. 73;

Cred că mult înaintea mea, psalmul a atras atenția lui George Breazul, care a adunat numeroase materiale documentare, dintre care selectez aici doar două: textul psalmului *La râul Vavilonului* din *Psaltirea în versuri* a mitropolitului sanctificat recent, Dosoftei și transcrierea pe portative a altui psalm al aceluiași ierarh ctitor de cultură românească – *Limbile să salte*.

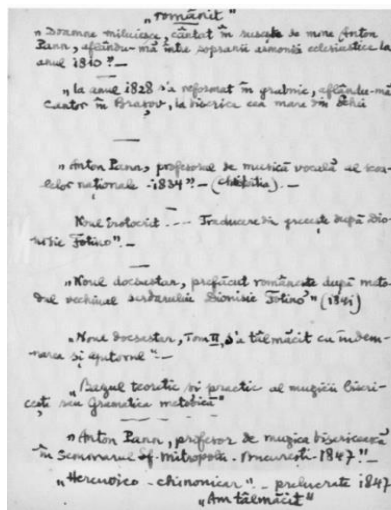

*La râul Vavilonului
din Psaltirea în versuri - Fisa 543*

Limbile să salte – Fisa 544

O interesantă fișă a consacrat bizantinologul complexului proces de românire, preluând date consemnate de însuși Anton Pann.

Vom vedea în paginile următoare că Breazul și-a propus urmărirea unor presupuse legături dintre unele elemente ale

melodicii liturgice și ale colindei cu coralul gregorian și în muzica ebraică, aflate în circulație în Asia, Persia, Yemen etc.

Bizantinologul și-a procurat un exemplar al lucrării antice a episcopului **Niceta de Remesiana** – *De psalmodiae bono – Despre foloasele cântării* – III – 4219 - și teologul **Matei Pâslaru** i-a tradus lucrarea în limba română, același traducător realizând variante în limba română din anumite extrase din vechi scrieri în limba greacă și latină, referitoare la fenomenul muzical. Cele două variante, în limba latină și în limba română mi-au servit la elaborarea studiului din 1996⁸⁶ și conturării rolului ierarhului danubian în evoluția muzicii bizantine⁸⁷. Breazul apelează la specialiști redevabili acolo unde competența sa nu operează. Exemplul citat, al preotului Pâslaru, traducător din limba elină și latină al unor texte necesare cercetării, trebuie suplimentat cu cel al lui Nestor Camariano, traducător din limba greacă.

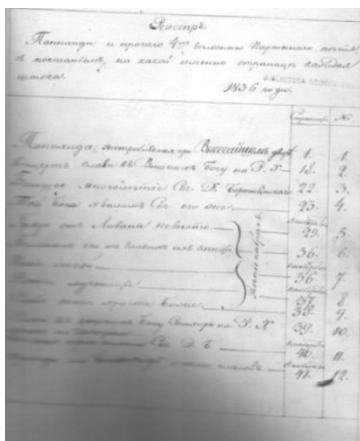
Pentru **perioada cântării de cult corale, influențată de cea rusească**, Breazul și-a procurat mai multe partituri și documente, unele amintite anterior. Lor se adaugă cele ale arhimandritului Visarion (III – nr. 4265), ce reliefează rolul acestei cântări în cultura noastră, continuată cu formele înnoite ale lui Gavriil Musicescu, bine reprezentat în fondul muzicologului prin aproape toate lucrările sale tipărite, care au stat la baza monografiei muzicianului ieșean, dar și prin documente inedite (IX – 3627 – 3646 – 3652, 3684 – 3685, XI – 337 – 350, 356 – 372), printre acestea din urmă găsindu-se inclusiv actul de cununie al muzicianului ieșean. Necesitatea reabordării activității și creației lui Musicescu - mai ales a celei religioase – nu mai trebuie argumentată dacă avem în vedere faptul că la timpul când a publicat monografia muzicianului moldovean, Breazul a fost obligat să suporte rigorile cenzurii comuniste, neputând să țină seama de vasta și complexa problematică a muzicii religioase⁸⁸.

Din aceeași perioadă datează și alte partituri în stilul muzicii rusești, cum ar fi acest concert coral cu solist: *Doamne, Dumnezeuul meu* de Davâdov din Ms. IX - 4758.

Doamne, Dumnezeul meu - Ms. 4758.

Manuscrisul rusec (IX – 3703), provenind de la teologul Alexandru Luca – semnat pe prima filă – document datat în anul 1836 - oferă date despre legăturile muzicianului moldovean cu creația corală rusească a epocii, cuprinzând piese de Dimitrie Bortneanski (printre care și *Tatăl nostru* în stilul specific muzicii ruse), concertul *Vino din Liban, mireasă*. În monografia dedicată lui Gavril Musicescu Breazul însuși preluase tabelul cu piesele incluse în document⁸⁹, după ce prezentase și o pagină din Ms. 3704 dintr-un alt manuscris datat în 1819⁹⁰.

Cuprinsul Manuscrisului IX – 3703

D. Bortneanski - Psalmul 14 –

Doamne, cine va locui –

Fond G. Breazul – VIII - 3046

Cele câteva zeci de partituri care poartă numele lui Musicescu, la care se adaugă și documente, precum lista recompenselor oficiale obținute de muzician, *Marșul regal*

pentru cor mixt (IX – 3646), întâmpinarea la refuzul Sfântului Sinod de a aproba transcrierea muzicii bizantine în notație guidonică (III – 424), oferă șansele altei perspective din care trebuie tratată activitatea creatorului armoniei modale în muzica românească.

Printre paginile surpriză ale fondului *Breazul* poate fi considerat Ms. 2054 cuprinzând cântările *Liturghiei* datorate lui **Carol Miculi**,

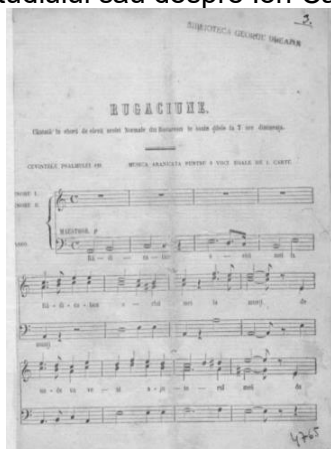

Antifonul I din *Liturghia* lui Carol Miculi – Ms. 2054 din fondul *Breazul* lucrare ce necesită cercetări aprofundate, pentru susținerea părerii despre originea românească și apartenența ortodoxă a muzicianului, descendent al unei familii de armeni românizați, prieten al Hurmuzăkenilor și sprijinitor al culturii românești, revendicat și de cultura poloneză.

Însemnarea copistului, D. Theodorescu, fost profesor la seminarul *Central*, lasă loc presupunerii că ***Liturghia* lui Miculi a fost cântată la București, la Biserica Domnița Bălașa.**

Dacă hălăduirile lui Miculi, prin pustietățile Șipotelor Sucevei, cu tânărul preot Iraclie Porumbescu, pe al cărui extradotat copil, Ciprian, îl inițiază în tainele muzicii - aventuri surprinse de Leca Morariu^{w91}, reprezintă admirația muzicianului stabilit la Lemberg pentru neasemuitele frumuseți ale Bucovinei, dacă cele 48 de **Airs nationaux roumains (ballades, chants des bergers, airs de danse etc.), recueillis et transcrits pur le piano par Charles Mikuli** sunt în cea mai mare parte bucovinene, furnizate în parte și de membrii familiei Hurmuzaki și dedicate acestora, publicate în străinătate, în 1855, reprezintă semnul admirației pentru spiritualitatea populară românească, *Liturghia* poate fi apreciată ca dovada adeziunii muzicianului, discipolul lui Chopin, la ortodoxia românească.

Partiturile aparținând lui **Ioan Cartu** confirmă faptul că acesta este muzicianul care se îndepărtează treptat de stilul muzicii rusești, pledând pentru adaptarea corală a melosului tradițional de sorginte bizantină, deschizând drumul creației lui Alexandru Podoleanu, Titus Cerne, Teodor Teodorescu, D. G. Kiriac, Paul Constantinescu, Ioan D. Chirescu, Nicolae Lungu și alții. Merită studiată creația lui Cartu deoarece el încearcă prima sinteză a melosului tradițional cu forma armonică, experimentată la Mănăstirea Neamț și continuată de discipolul său, Alexandru Podoleanu, descendent al școlii de psaltichie al școlii întemeiate de Paisie Velicovschi și fost membru în „corul armonic” inițiat și condus de Cartu, activitate detaliată în lucrarea consacrată vetrei muzicale de la Mănăstirea Neamț⁹². George Breazul a adunat aproape toate partiturile corale ale lui Ioan Cartu, oferind material documentar pentru un necesar studiu a creației acestui prim profesor de *Cor* al Conservatorului din București. Am ales din acestea, două pagini reprezentative, care s-au impus de-a lungul timpului: *Ridicat-am ochii mei la ceruri* - Ms. 4765 - și doina *Valea Albă* - Ms. 4768. Muzicologul se arăta interesat de orice contribuție la cristalizarea principalelor momente din evoluția muzicii românești, așa cum se poate deduce din scrisoarea adresată la 8 octombrie 1958 lui Gheorghe C. Ionescu, în care-i confirma cunoașterea studiului său despre Ion Cartu⁹³.

Ridicat-am ochii mei la munți
de Ioan Cartu – Ms. 4765

Valea Albă – prelucrare corală
de Ioan Cartu - Ms. 4768:

Dintre lucrările lui **Alexandru Podoleanu** (fondul cuprinde toate numerele revistei *România musicală*, în care găsim forma integrală a disputei dintre Alexandru Podoleanu și Eduard Wachmann, fiind creionate vizionar coordonatele viitoarei creații liturgice românești bazată pe melosul tradițional, bizantin, pregătind drumul lui D. G. Kiriac și Paul Constantinescu, dar și a altor lucrări corale ce confirmă deschiderea frontului muzicii corale liturgice spre cântarea tradițională bisericească (XI: 3780 – 3788 etc.)

Creația unui alt muzician uitat de vreme, a cărui activitate creatoare am reconstituit-o, cel puțin în parte din documentele fondului George Breazu⁹⁴, **Basil Anastasescu**, servește la conturarea a cel puțin două coordonate de bază ale creației sale: prelucrarea corală de melodii populare: 25 *Cântece populare armonizate*, tipărite la București (VIII - nr. 2694 și 2694a), *Colind* (VIII - nr. 2782) și *Colecția de 6 cântece naționale*, printre ele aflându-se cunoscuta prelucrare *Unde-aud cucul cântând* (IX - nr. 3820 d) – pe de o parte - și convertirea melosului tradițional al muzicii de cult în forme corale – de cealaltă parte (*Axionul*, „armonizarea melodiei orientale pe glasul VIII” – VIII – nr. 2756).

Axion – Manuscrisul nr. 2756⁹⁵ și ^v din fondul Breazu – armonizarea lui Basil Anastasescu

Un caz asemănător îl reprezintă **Theodor Georgescu**, psalt recunoscut în epocă atât pentru prestațiile sale la strună, pentru „facerile” sale cu destinație liturgică (*Liturgia pentru voci egale*), dar și pentru *Cântece românești compuse pentru voce și pian*, creații proprii și prelucrări de vechi melodii românești (*Mihai Bravul la Călugăreni, Hora ostașilor români, Hora de la Grivița*, pe textul lui Vasile Alecsandri – VIII – 2139 etc.).

O cântare liturgică mai puțin obișnuită o reprezintă axionul *De tine se bucură*, practicat la *Liturghia Sf. Vasile*, Breazul reținând varianta lui **G. Ștefănescu**, pentru cor bărbătesc.

De tine se bucură, de G. Ștefănescu – Ms. 3040 Breazul

NOTE BIBLIOGRAFICE

47 - Vasile, Vasile - *Colinda – simbol al identității și unității spirituale românești*; în: Breazul, George – *Colinde II*, Ediție alcătuită și îngrijită de Vasile Vasile și Marian Lupașcu, în curs de publicare;

48 - Breazul, George - Breazul, George – *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. I, Ediție îngrijită și prefațată de Vasile Tomescu, București, Editura muzicală, 1966; Cuprinde: o prezentare generală a muzicii românești, valorificarea artistică a folclorului, date despre lăutari și documente muzicale ale Unirii, despre legăturile lui Alecsandri cu muzica, despre Pann, Porumbescu, Musicescu, Mureșianu, Mandicevschi, Kiriace Vidu, Castaldi, Nonna Otescu, Nottara, Brediceanu, Chirescu, Drăgoi, Jora, Enescu;

49 - Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. II, Ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, București, 1970; Cuprinde: date despre muzica tracilor, muzica bisericească română (cu un portret al principalului reprezentant al acesteia în epocă - Ion Popescu – Pasărea), despre un muzicant român peste hotare în secolul XIV, despre învățământul muzical în Principatele Românești până la sfârșitul secolului XVIII; (studiu publicat anterior, sub îngrijirea lui Mihail Jora, București, Imprimeria Tiparului Universitar, 1943), despre învățământul muzical în Țara Românească (publicat cu titlul: *Învățământul muzical în Țara Românească. La împlinirea a 90 de ani de la*

înființarea Conservatorului de Muzică și Declamațiune din București - în: *Muzica*, Supliment nr. 6 – 7 – 8, București 1955), contribuția la cunoașterea trecutului muzicii noastre și însemnări referitoare la creația muzicală românească;

50 - Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. III, Ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, București, 1974; Cuprinde cronici muzicale, grupate pe următoarele teme: viața și cultura muzicală, societăți corale, Filarmonica, Opera, muzica de cameră, interpreți, compozitori;

51 - Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. IV, Ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, București, Editura muzicală, 1977; Cuprinde articole și cronici semnate de Breazul, din perioada 1924 – 1944, însemnări muzicologice și studii despre muzica universală;

52 - Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești - Pages de l'histoire de la musique roumaine*, vol. V, Ediție bilingvă, îngrijită și prefațată de Gheorghe Ciobanu, București, Editura muzicală, 1981; Cuprinde studiile ample de etnomuzicologie: *Ideile curente în cercetarea cântecului popular, moduri pentatonice și prepentatonice, muzica oftenească* precum și articole recenzii, referate cu tematică etnomuzicologică;

53 - Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. VI, Ediție îngrijită și prefațată de Vasile Vasile, București, Editura muzicală, 2003; Cuprinde materiale grupate astfel: activitatea educativă și nevoile vieții muzicale românești; educația muzicală și muzica populară; probleme ale educației muzicale în școala secundară; propuneri și elemente curriculare privind educația muzicală; rolul instituțiilor muzicale în activitatea educațională, formarea formatorilor muzicali; figuri de educatori în domeniul muzicii; viața artistică școlară; implicațiile educative ale muzicii bisericești; probleme ale educației muzicale în Basarabia și Bucovina; afirmarea europeană a educației muzicale românești;

54 - Breazul, George – *Scrisori și documente*, vol. I, II, III; Ediție îngrijită și adnotată de Titus Moisesescu, București, Editura muzicală, 1984, 1990, 1997;

55 - Breazul, George – *D. G. Kiriac*, Ediție îngrijită de Titus Moisesescu, București, Editura Muzicală, 1973;

56 – Ciobanu, Gh(eorghe) – *O moștenire prețioasă: Biblioteca George Breazul*; în: *Cronica*, Iași, An V, nr. 2 (205), 10 ianuarie 1970, p. 5; Republicat în: Ciobanu, Gheorghe – *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, vol. III, București, Editura muzicală, 1992, pp 177 - 179;

57 - *Doc. 432 – Istoria muzicii românești*, Lecția a V – a, pp. 10 - 11;

58 - Tomescu, Vasile – *George Breazul și muzicologia noastră*; în: *Muzica*, București, An XV, nr. 10, octombrie 1965, pp. 10 – 23 și nr. 11, noiembrie 1965, pp. 7 - 16;

59 - Tomescu, Vasile – *Un valoros instrument de studiu al muzicii noastre: fondul de fișe realizat de prof. George Breazul*; în: *Muzica*, București, An XXI, nr. 4 (221), aprilie 1971, p. 48;

60 – *Idem, ibidem*;

61 – *Idem*, p. 48 – sublinierile îmi aparțin;

62 – Firca, Clemansa Liliana – *Catalogul tematic al creației lui George Enescu*, I (1886 – 1900), București, Editura muzicală, 1985;

63 – Popescu, Mihai – *Repertoriul general al creației muzicale românești*, vol. I, II, supliment, București, Editura muzicală, 1979, 1981, 1987;

64 - Secară, Constantin – *Muzica bizantină doxologie și înălțare spirituală*, București, Editura muzicală, 2006, p. 33 – 117.

65 - Vasile, Vasile - *Activitatea lui George Breazul reflectată... – st. cit.*;

66 - Vasile, Vasile - *Societatea Compozitorilor Români, moment crucial în istoria muzicii românești și consecințele asupra culturii naționale*; în: *Muzica*, Serie nouă, Anul XXI, nr. 4 (84), octombrie – decembrie 2010, pp. 41 – 89;

- 67 - Vasile, Vasile - *George Breazul la semicentenarul ... – st. cit.*;
- 68 - Vasile, Vasile - *Activitatea de academician a lui George Enescu (I)*; în: *Muzica*, Serie nouă, An XXIX, nr. 4/2018, pp. 41 – 83;
- 69 - Vasile, Vasile – *Pagini nescrise din istoria pedagogiei și a culturii românești*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995;
- 70 - Vasile, Vasile - *Vârstele imnului "Deșteaptă-te, române"*, în: *Studii și cercetări de istoria artei, Seria Teatru, Muzică, Cinematografie*, București, Editura Academiei Române, tom 43, 1995 p. 25 – 52;
- 71 - Breazul, George - *Cronica muzicala Sub zodia lui „Deșteaptă-te, române”*; în: „*Gândirea*”, București, An XXII, nr. 7, august - septembrie 1943, pp. 416 – 421; studiu apărut postum, în formă trunchiată, în: Breazul, George - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. II, Ediție îngrijită și prefațată de Gheorghe Firca, București, Editura muzicală, 1970, pp. 249 – 251;
- 72 - Brâncuși, Petre - *Semnificații actuale ale operei lui George Breazul*, 1974, teză de doctorat, publicată cu titlul *George Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești*, București, Editura muzicală, 1976, pp. 452 - 465;
- 73 - Vasile, Vasile – *Concepția lui George Breazul și afirmarea educației muzicale românești* – studiu introductiv la volumul VI – *Pagini din istoria muzicii românești* de George Breazul, ediție îngrijită de Vasile Vasile, Editura muzicală, 2003, pp. III - LXXXI;
- 74 - Breazul, G(eorge) – *Patrium Carmen Contribuții la studiul muzicii românești*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, (1941);
- 75 - Breazul, George – *La bicentenarul nașterii lui Mozart, 1756 - 1956*, București, Uniunea Compozitorilor, 1957;
- 76 - Breazul, G(eorge) – *Colinde*, culegere întocmită de..., cu desene de Demian, Colecția *Cartea Satului*, scoasă de Fundația Culturală Regală „Principele Carol”, Editura Scrisul Românesc, 1938, nr. 66; Republicată de Editura Fundației Culturale Române, 1993, cu o postfață de Titus Moisesescu;
- 77 Citez câteva, cele mai importante: Breazul, G(eorge) - *Colindele*; în: *Acțiunea*, București, An. I, nr. 93, 24 decembrie 1940, p. 1 – 2; o variantă a textului a fost publicată în revista *România*, București, Anul IV, nr. 12, decembrie 1939, p. 26 – 28; Breazul, G(eorge) - *Colindele*; în: *Acțiunea*, București, An. IV, nr. 705, 10 ianuarie 1943, pp. 1 și 3;
- 78 - Breazul, G(eorge) – *Colindele..., Întâmpinare critică*, Craiova, Scrisul Românesc, (1940).
- 79 - Breazul, George – *Scrisori și documente*, vol. I..., p. 293;
- 80 - Breazul, G. – *Patrium Carmen...*, p. 56;
- 81 - Secară, Constantin – *Muzica bizantină doxologie și înălțare spirituală*, București, Editura muzicală, 2006, p. 47.
- 82 - Vasile, Vasile - *Iosif Naniescu – reprezentant de seamă al muzicii psaltice*, în: *Muzica*, București, s. nouă, An IV, nr. 4 (16), octombrie – decembrie 1993, pp. 127 – 137 și An V, nr. 1 (17), ianuarie – martie 1994, pp. 99 – 111;
- 83 - Vasile, Vasile – *De la polihronionul închinat lui Petru Rareș la imnul național „Deșteaptă-te, române” - Imnul național „Deșteaptă-te, române” – simbol al identității și unității spirituale românești* – lucrare achiziționată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, 2020;
- 84 - Vasile, Vasile - *Evoluția psalmului ca gen muzical* în: *Muzica* Nr. 2(98) aprilie - iunie 2014, pp. 28 – 85; II; în: *Muzica* Nr. 3 (99) iulie - septembrie 2014, pp. 86 – 119; III: în: *Muzica* Nr. 1-2 ianuarie - martie 2015, pp. 108 – 161;
- 85 – *Orientalischer Melodienschatz*: band I – *Gesängeder Jemenischen Juden*, Leipzig, Breitkopf & Härtel, 1914, Fond *George Breazul* - IV - cota 5435;
- 86 - Vasile, Vasile – *Concepția Sf. Niceta de Remesiana privind rolul muzicii în viața religioasă*; în: *Byzantion*, vol. II, Iași, Acad. de Arte „George Enescu”, 1996, pp. 37 – 43

87 - Vasile, Vasile – *Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească*, București, Editura Interprint, vol. I și II, 1997;

88 – Breazul, George – *Gavriil Musicescu*, schiță monografică, București, Editura muzicală, 1962;

89 - *Idem*, planșa nr. 4

90 – *Idem*, planșa nr. 3;

91 - Morariu, Leca – *Iracleie și Ciprian Porumbescu*, volumul I, Ediție îngrijită, prefațată, adnotată, glosar și catalog al creației lui Ciprian Porumbescu de Vasile Vasile, Suceava, Editura Lidana, 2014;

92 - Vasile, Vasile - *Mănăstirea Neamț - străveche vatră de cultură muzicală*, Iași, Editura Doxologia, 2015;

93 - Breazul, George – *Scrisori și documente*, vol. II..., p. 250;

94 – Vasile Vasile – *Basil Anastasescu*; în: *Muzicieni nemțeni*, volum în curs de apariție la Editura Nona din Piatra Neamț, sub egida Centrului pentru Cultură și Arte Carmen Saeculare

SUMMARY

Vasile Vasile

The George Breazul fund at the Union of Romanian Composers and Musicologists Library

The monography I wrote for the great ethnomusicologist, musicologist, professor and musical critic George Breazul have bound me to investigate a rich documentary fund named after him at the Union of Romanian Composers and Musicologists Library. It is all that Breazul collected over his entire life and that, in part, served him for the studies he finalized, some of the being published after his death. This enormous fund contains books, scores, magazines, encyclopedias, letters, programs, chronicles – most of them being in a manuscript form, undiscovered – has a complicated history în Lămâitei Street in Filaret area, threatened by the bombing of the World War II, the failed attempt to move everything to Craiova and, at last, the donation made for the Composers' and Musicologists' Union library by Breazul's wife, a true Penelope.

This article wishes to be a guide through a wide ocean – *George Breazul Library* – maybe the most important private libraries in our country, a real treasure of the Romanian musicology waiting to be developed.

Traducerea rezumatelor: Andra Apostu